

Ortadoğu Güncesi

Oytun Orhan, ORSAM Ortadoğu Uzmanı
oytunorhan@orsam.org.tr

20 Mayıs-20 Haziran 2009

Ortadoğu Güncesi

20 Mayıs: ABD Başkanı Obama ve İsrail Başbakanı Netanyahu'nun ilk temasında Filistin sorununda iki devletli çözüm ve İran'la diplomasi konusunda politika farklılığı yaşandığı belirtildi. Görüşme İsrail basınına "İki lider derin ayrılık sergiledi, bu ABD ile ilişkilerin zayıflayacağına işaret etti" kaygısı şeklinde yansıdı.

21 Mayıs: Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas'ın ikinci kez kurdurduğu Selam Feyyad Hükümeti HAMAS'tan sonra Abbas'ın kendi partisi El Fetih'te de tepkilere sebep oldu. Dördüncü kadını 24 bakanından oluşan yeni hükümetin önceki gün 20 üyesi yemin ederken, bazı üyeler yemin törenine katılmadı.

22 Mayıs: İsrail İç İstihbarat Servisi Şin Bet'in Başkanı Yuval Diskin, Filistin'de seçim olsa HAMAS'ın Gazze'den sonra Batı Şeria'da da büyük ihtimalle kazanacağı öngörüsünde bulundu.

22 Mayıs: ABD Başkanı Barack Obama, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile nükleer enerji teknolojilerini paylaşmayı öngören ve eski Başkan George Bush'un görevinin son günlerinde imzalanan anlaşmayı onayladı. BAE de, 2015'e kadar ilk nükleer enerji santralini kurma planını Uluslararası Atom Enerjisi'ne ilettili.

23 Mayıs: ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden, 7 Haziran'da yapılacak kritik seçimler öncesi Lübnan'a tarihî bir ziyaret gerçekleştirdi. Biden, 1983'ten beri Lübnan'ı bu düzeyde ziyaret eden ilk yetkili oldu. Başkent Beyrut'ta Devlet Başkanı Mişel Süleyman, Başbakan Fuad Sinyora ve Meclis Başkanı Nebih Berri ile görüşen Biden, "Buraya herhangi bir partiyi desteklemeye gelmedim" demesine rağmen, Lübnan'a yapacakları yardımın, seçimlerden sonra kurulacak yeni hükümete bağlı olacağı uyarısında bulundu.

24 Mayıs: Lübnan güvenlik birimleri 13'ü Lübnanlı, 2'si Filistinli 15 kişinin Hizbullah liderlerinin ve örgütün nerelerde konuşlandığına dair bilgi toplamaya çalışırken yakalandıklarını açıkladı. Yakalanan kişiler İsrail adına casusluk yapmakla suçlanıyor.

25 Mayıs: Türkiye, sınır aşan Fırat ve Dicle nehirlerindeki paylaşım sorunu yüzünden geçmişte büyük problemler yaşadığı Suriye ve Irak'a su sözü verdi. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, "Suriyeli ve Iraklı dostlarımıza mümkün olduğu kadar ve verebildiğimiz kadar su vereceğiz" dedi.

25 Mayıs: Lübnan'da 7 Haziran'da yapılacak parlamento seçimleri öncesi Hizbullah örgütüne yönelik uluslararası baskılar artıyor. Alman dergisi Der Spiegel, 2005 yılında öldürülen Lübnan Başbakanı Refik Hariri olayını soruşturmak için Birleşmiş Milletler nezdinde kurulan uluslararası mahkemenin Hizbullah örgütünü suçlu bulunduğu yönünde bir haber yayımladı. Habere sert tepki gösteren Hizbullah, bu yöndeki haberlerin Lübnan seçimlerini etkilemeye yönelik olarak uydurulduğunu açıkladı.

25 Mayıs: Türkiye'nin Musul Başkonsolosluğu yakınında bomba yüklü araçla intihar saldırısı düzenlendi. Patlamada en az üç kişi hayatını kaybederken 38 kişi de yaralandı.

25 Mayıs: İsrail, ABD Başkanı Barack Obama'nın Batı Şeria'daki yerleşim inşaatlarının durması yönündeki çağrısına rağmen politikasını değiştirmeyeceğini açıkladı.

27 Mayıs: Filistinli Başmüzakereci Ahmed Kurey İsrail'in boşaltmaya yanaşmadığı yerleşim birimlerinde yaşayan Yahudilerin kurulacak bağımsız Filistin devletinin birer vatandaşı olarak kalabileceklerini söyledi.

29 Mayıs: ABD Başkanı Obama, Ortadoğu barış görüşmelerini yeniden başlatma çabaları çerçevesinde Beyaz Saray'da Filistin lideri Mahmud Abbas ile görüştü. Abbas ile ilk kez bir araya gelen Obama, bir Filistin devletinin kurulmasından yana olduğunu bildirdi.

31 Mayıs: İran'ın nükleer tesislerini vurup vurmayacağı tartışılan İsrail, halkını muhtemel bir saldırıya karşı hazırlamak için İsrail tarihinin en büyük sivil tatbikatı olan Dönüm Noktası 3'ü başlattı. Beş gün sürmesi planlanan tatbikat, tüm ülkeye yayılacak.

Ortadoğu Güncesi

1 Haziran: Batı Şeria'da El Fetih'e bağlı Filistin polisi ile HAMAS mensupları arasında çıkan çatışmada 6 kişi öldü. Çatışma HAMAS'ın 2007 yılında Gazze'de gerçekleştirdiği ve 600'den fazla Filistinlinin hayatını kaybettiği olaylardan sonra Filistinliler arasındaki en kanlı eylem olarak değerlendiriliyor.

4 Haziran: ABD Başkanı Obama, Kahire'de yaptığı tarihi konuşmada İslam dünyasıyla karşılıklı saygı ve çıkara dayanan yeni bir başlangıç istediklerini söyledi. "İslam, ABD'nin bir parçasıdır. ABD ile İslam dünyasının yarış içinde olmasına gerek yok" diyen Obama, yaşanan gerilimin nedenleri ve çıkış yolları konusunda mesajlar verdi. Ortadoğu sorunu ve İran için dengeli bir dil kullandı.

4 Haziran: Türkiye, Irak'ta Şii nüfusun çoğunlukta olduğu Basra ilindeki konsoloslüğünü devreye soktu. Basra'da Türkiye'den başka sadece İngiltere ve İran'ın konsoloslugu bulunuyor.

5 Haziran: ABD Başkanı Obama'nın, Kahire'de yaptığı konuşmada Batı Şeria'daki yasadışı inşaatların durdurulması yönündeki çağrısı, İsrailileri rahatsız etti. İran'ın dinî lideri Hamaney ise "sadece sloganların İslam dünyası ile ilişkileri düzeltmeyeceğini" söyledi.

8 Haziran: Lübnan halkı, ülkenin kaderini belirleyecek kritik genel seçimler için 7 Haziran'da sandık başına gitti. 8 Mart İttifakı olarak adlandırılan Şii Hizbullah liderliğindeki muhalefet ile Sünni Saad Hariri'nin liderliğini yaptığı iktidardaki Batı yanlısı 14 Mart Koalisyonu arasında kıyasıya çekişmenin yaşandığı seçimlerde korkulan olmadı ve herhangi bir şiddet olayı yaşanmadı. Seçimlerin galibi 128 kişilik parlamentoda 71 sandalye kazanan Saad Hariri liderliğindeki 14 Mart Bloğu oldu. Hizbullah liderliğindeki 8 Mart ittifakı ise 57 sandalye kazanabildi.

10 Haziran: Irak'ın güneyindeki Bathaa kentinde Şiilerin yoğunlukta olduğu bölgede bomba yüklü araçla saldırı düzenlendi. Kalabalık bir pazar yerini hedef alan saldırıda, 35 kişinin hayatını kaybettiği bildirildi.

11 Haziran: İsrail Savunma Bakanı Ehud Barak, özellikle Yahudi yerleşim birimleri konusunda ABD'nin baskısı altında kalan Netanyahu hükümetinin herkesi şaşırtacağını öne sürdü.

12 Haziran: İsrail'in, Gürcistan'a askerî satışlarını, Rusya'nın baskılarının ardından önemli ölçüde kısıtıldığı bildirildi. Gürcistan Entegrasyon Bakanı Timur Yakobaşvili yaptığı açıklamada, "İlişkilerimiz devam ediyor ancak İsrail'in Gürcistan'a satmak istemediği bazı askerî malzemeler oldu" dedi.

12 Haziran: İran'da cumhurbaşkanını belirlemek için yapılan seçim yoğun bir katılıma sahne oldu. Oy kullanma süresi dört saat uzatıldı. Sandıklar kapatıldıktan sonra ilk açıklama Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad'ın rakibi Mir Hüseyin Musevi'den geldi. Musevi, seçimin kesin galibi olduğunu söyledi. Kısa süre sonra resmî haber ajansı IRNA, seçimi Ahmedinejad'ın kazandığını duyurdu. Beklenen rakamlar seçim komisyonundan geldi. Buna göre sandıkların yüzde 47'si açılırken, sayılan 15 milyon oyun yüzde 68'ini Ahmedinejad'ın aldığı bildirildi. Musevi, zaferini ilan ettiği konuşmasında, seçimde usulsüzlükler yapıldığını öne sürdü.

12 Haziran: Irak Parlamentosu'ndaki en büyük Sünni blokun lideri Haris el Ubeydi dün Bağdat'ta bir camide düzenlenen suikast sonucu hayatını kaybetti.

13 Haziran: İran'da Mahmud Ahmedinejad'ın yeniden cumhurbaşkanı seçilmesi ülkeyi karıştırdı. Cumhurbaşkanlığı yarışında Ahmedinejad'a yenilen reformcu Musevi, sonuçların şaibeli olduğunu savundu. Seçimlere hile karıştığını savunan Reformist Musevi yanlıları, sokaklara döküldü ve polisle çatıştı. Din adamlarından tepki göstermelerini isteyen Musevi, "Sonuçlar diktatörlüğe neden olacak" dedi.

14 Haziran: İran'da yapılan 10. dönem cumhurbaşkanı seçimini, Muhafazakâr kanadın adayı Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad kazandığı resmi olarak açıklandı. İçişleri Bakanı

Ortadoğu Güncesi

Sadık Mahsuli, tamamı sayılan 39 milyon 165 bin 191 oyun, 24 milyon 527 bin 516'sını alan Ahmedinejad'ın yüzde 62,63 oy oranıyla seçimin galibi olduğunu bildirdi.

14 Haziran: Tahran'da, olayları "önceden planladıkları" gerekçesiyle, eski Cumhurbaşkanı Hatemi'nin kardeşinin de aralarında bulunduğu 100'den fazla Reformcu gözaltına aldı.

14 Haziran: Reformcu aday Musevi sonuçlara resmen itirazda bulundu. İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad'sa yeniden seçilmesinin sorgulanamayacağını söyledi.

15 Haziran: İsrail Başbakanı Netanyahu, silahsızlandırılmış bir Filistin devletini kabul edebileceklerini belirterek "Filistinliler de İsrail'i bir Yahudi devleti olarak kabul etmeliler" dedi.

15 Haziran: HAMAS ile El Fetih'i birbirine yaklaştırmak ve tekrar ulusal birliği sağlamak amacıyla Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde iki rakip grubun üyeleri arasında başlayan görüşmelerde taraflar karşılıklı tutuklamaların sona erdirilmesi konusunda anlaştı.

16 Haziran: İran'daki gösterilerde yedi kişinin öldürülmesi üzerine Reformcu lider Musevi açıklama yaparak, gösterileri iptal etti. Ancak, Musevi'nin uyarılarına rağmen reformcular Tahran'da yine büyük bir gösteri düzenledi.

17 Haziran: İsrail'de bir kamuoyu araştırması, İsraillilerin çoğunluğunun iki devletli çözüme destek verdiğini ortaya koydu. Ulusal Güvenlik Etütleri Enstitüsü tarafından yapılan kamuoyu yoklamasına göre kamuoyunun yüzde 64'ü iki devletli bir çözümü destekliyor. Araştırmaya göre, nihai statü anlaşması kapsamında kurulacak bir Filistin devletine hazır olduklarını söyleyenlerin oranı yüzde 53 olarak ortaya çıktı.

17 Haziran: Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Muhammed El Baradei, İran'ın

Ortadoğu'da büyük bir güç haline gelmek için nükleer silah üretme teknolojisine sahip olmayı istediğini ifade etti.

18 Haziran: İsrail Dışişleri Bakanı Avigdor Lieberman, ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ile Washington'daki ortak basın toplantısında, Yahudi yerleşimlerinin tümüyle durdurulmasını reddetti. Lieberman, "Batı Şeria'nın demografik dengesini değiştirmeye hiç niyetimiz yok" diyerek, Amerikan yönetiminin işgal altındaki Filistin topraklarında, Yahudi yerleşimleri inşaatının durdurulması yönündeki isteğine muhalefetini dile getirdi.

19 Haziran: İran'da muhaliflerin düzenlediği gösterilerde ölen 8 kişiyi anmak isteyen Musevi yandaşları Tahran'da sessiz protesto gerçekleştirdi. Cumhurbaşkanı seçimi sonuçlarına itiraz için düzenlenen sessiz protesto yürüyüşüne yüz binlerce kişi katıldı.

20 Haziran: İran'da seçim sonuçlarına yapılan itirazları görüşen Anayasa Koruyucular Konseyi, oyların yüzde 10'unun sayılmasına karar verdi. Reformcular, yapmayı planladıkları protesto yürüyüşünü iptal etti.

20 Haziran: Irak, Türkiye'nin yaz boyunca Fırat Nehri'nden Irak'a verdiği suyun miktarını artıracığını bildirdiğini açıkladı. Irak Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık el Haşimi'nin basın bürosundan yapılan açıklamada, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın makamından önceki gün Tarık el Haşimi'ye iletilen sözlü mesajda, Türkiye'nin su akışını saniyede 515 metreküpe yükselteceğini ilettiği ve miktarı Temmuz, Ağustos ile Eylül ayları döneminde de aşamalı olarak saniyede 715 metreküpe çıkaracağını ilettiği kaydedildi.■